

(4720)(234)7720 X-70

Šī gads 21. septembrī pateiktā gadi, kopš tūnīša Latvijas Universitātei, mūsu valstis saņēmēja milzīgu leģatu.

Piemīnēt Latvijas Universitātes piecdesmitgadi, mūsdienām trīsdesmit īstiensīgais raksts un mākslinieciskais apakštērpiņš. Autore Auskāpe grāmatu kārtā vēl pooti vaja lāmata ietekmi un mākslas LLL. ean zīmē ar Jūlijs Auškāps

Grāmata europeiskām zinātnei un tehnoloģijai. No 19. mūsa
pavalojuši valstīs nozares 30. gadi, tāmēr tās bera tās atsporu, tā
laikā valstīs zinātnei un tehnoloģijai, tāduri vissām kopējām
dzīļu iezīmēm, iestādības, tautas labklājības un tās veidošanās
par kultūru, jaunās tehnoloģiju ar jaunu vienu un uzdevumu cib-
vēces kopīgumē?

ZINĀTNEI UN TĒVIJAI

laikā valstīs zinātnei un tehnoloģijai, tāduri vissām kopējām
dzīļu iezīmēm, iestādības, tautas labklājības un tās veidošanās
par kultūru, jaunās tehnoloģiju ar jaunu vienu un uzdevumu cib-
vēces kopīgumē?

Trešais, papildinātais izdevums

Izvele: *Latvijas Zinātnei un Tēvijai*, autore Jūlijs Auškāps, 1993.
vīzi Scientiae et Patrum C., Zinātnei un Tēvijai, autors Jūlijs Auškāps,
mūtas ievindā, 1937. g. decembrī, parakstīro un apliecināja
viņš savā dzīvē nācīdā vienītē meklējis ceļus un izlēkjas,
kā, ceļot zinātņisko darbu augstskolā, kā darba augļus
vispildīgak arī dot mūsu valstīj un tautai.

Šo rakstu krājumā Latvijai okupācijas laikā 1940. gadā
izņemējo vissām bibliotekām un rāzīcīmā, pazu autoru izsud-
ja, un izsūtījumi viņi vēl mitis. Šava nacionāls sākums dēļ rak-
stu krājumi bija atzilegti grāmatu arī vācu okupācijas laikā.
Eksponentis, vēl kura iedzīvoti. Šī izdevurus saņemums, joproši
kāda latviešu karavīru nāgusomu gan cauri kauji ugnīm,
gan gusekļu zemēmēdēm.

Izkausī pārveles vējos, mēs vīzēm uzzināsim savu stāju,
savu tāmu un zemi. Latvijai pēc vīl joprojām ir pie Baltezis
Jūras, fauna, dzīve, kaut arī k vīzībā. Latvijas tiešības ir ne-
pat dzīdrīgi, bet vīzībā, tāmēr tās vīzībā, tāmēr tās bojā gan
kāda spēkīgā.

Rīga "Artava" 1993

14201932 U
83N 01 - 60
183N 01 - 60

UZRUNA
IMATRIKULĀCIJAS
AKTĀ
LATVIJAS
UNIVERSITĀTĒ
1936. gada 15. septembrī

"Scientiae et patriae" – zinātnei un tēvijai – lasāt jūs akmenī rakstītus vārdus virs šīs katedras. Šie vārdi jums pasaka, kādēļ pastāv Latvijas Universitāte, augstākā mācību un zinātnes iestāde valstī. Tie pasaka, kādēļ mēs esam šeit: lai kalpotu un mācītos kalpot zinātnei un ar zinātni tēvijai. Tāpēc arī mūsu pirmā doma un pirmais solis, sākot darbu Universitātē, lai ir – izlūgties Augstākās varas svētību mūsu tēvijai. Dievs, svētī Latviju!

Pārkāpjot šodien augstskolas slieksni, jūs, godātās dāmas un godātie kungi, ieejat jaunā savas dzīves posmā, pie tam tādā, kas lielā mērā noteiks jūsu nākamo dzīvi. Pamatskolā un ģimnāzijā jūs veidojāt savas garīgās spējas un guvāt zināšanas, kas vajadzīgas ikvienam intelīgentam cilvēkam. Nonākot augstskolā, jums jāizvēlas kāda no fakultātēm, jo zinātnē, nemītīgi augdama, kļuvusi tik plaša, ka nav aptverama viena cilvēka prātam. Tā diferencējas atsevišķās disciplīnās, no kurām radniecīgās un savā starpā sakarīgās sastāda fakultātes, piemērotas viena cilvēka spējām un zināmam darbam vai aro-

dam praktiskajā dzīvē. No tā, cik piemērota fakultātes izvēle jūsu spējām un tieksmēm un nevis kaut kādiem citiem, piemēram, materiāliem nolūkiem, atkarāsies jūsu sekmes augstskolā, jūsu sekmes dzīvē, jūsu labsajūta un personīgā laime, jo dzīves saturs ir darbs, un laime – iemīlots, patīkams, priekš pilns darbs.

Zinātniskās nodarbošanās ir trejādas dabas: kādas disciplīnas zināšanu piesavināšanās un izplatīšana, zinātnes attīstības veicināšana ar jaunu teoriju radīšanu un zinātnes ieguvumu pielietošana vai nu zinātnes tālākai izveidošanai, vai praktisko uzdevumu veikšanai, kas vairo cilvēces labklājību.

Zinātnes ieguvumi uzkrāti literatūrā un, liktos, no tās varētu iegūt visas zināšanas zināmā priekšmetā. Bet šī literatūra ir tik plaša, ka visa nav aptverama. Tāpēc vajadzīga kritiska izlase un zināma kārtība, kādā tā studējama. To varētu sasniegt ar piemērotām programmām un attiecīgi sarakstītām grāmatām, tā ka katrs varētu sev ierikot augstskolu mājā. Dažos priekšmetos tas pa daļai iespējams, bet tikai pa daļai. Zinātnē nemītīgi aug, un tāpēc grāmatas būtu pastāvīgi jāpārstrādā, kā tas notiek ar Universitātē lasāmām lekcijām. Otrkārt, lekcijas iespējams saistīt ar eksperimentiem un demonstrācijām, ko nekādi apraksti vai attēli nevar atvietot, un arī pats domu ritums un to loģiskā secība uztverami nesalidzināmi spilgtāk ar dzīvā vārda palīdzību, pret kuru mēmais burts ir kā ēna pret pašu priekšmetu. Bet lekcijas tikai daļa, un dažos priekšmetos tikai mazākā studiju daļa. Neatsverama nozīme ir semināriem, kolokvijiem, praktiskajiem darbiem, kur sarunās ar mācību spēkiem iespējams dabūt paskaidrojumus par to, kas, lekcijas klausoties vai grāmatu lasot, nav izprasts. Un, beidzot, eksperimentēšana laboratorijās un kabinetos un vingrinājumi praktikumos ievada jau zinātņu pielietošanas un zinātniskās pētišanas metodikā.

Tas, saprotams, nemazina zinātniskās literatūras visai lielo un neatvietojamo nozīmi, jo tā visu zinātnes sasniegumu krātuve. Bet, lai tur atrodamās bagātības varētu izmantot, vajadzīga šīs krātuves atslēga, un to jums dod augstskola.

Zinātnes tapšanas iemesls un pamats ir cilvēka neapturamā

tieksme izzināt lietu un parādību būtību un notikumu savstarpējo sakarību. Šī tieksme izceļ cilvēku no visas dzīvās pasaules un ir pilnīgākā cilvēka pazīme. Bet daba, cilvēks un dzīve neaptverami lielas dažādības un sarežģītu attīstību pilni. Nemītīga tāpēc zinātnes augšana un progress, vienā novadā lēnāks, citā straujāks un dažreiz pat tik straujš, ka, vienai mācībai nomainot otru, var satricināt uzticību zinātnei un radīt šaubas par tās vērtību. Bet tādām šaubām nav pamata, jo visa mums nojaušamā dzīves jēga ir nemītīgs progress, nemītīga tuvošanās pilnībai, tam stāvoklim, kad cilvēkam būs skaidra un pilnīgi izprotama visu lietu un parādību būtība un sakarība, kad cilvēks pārvaldis visus dabas spēkus un savu garīgo un morālisko spēju attīstībā sasniegis vislielāko pilnību.

Ja tāpēc kāda teorija nomaina mazāk pilnīgo vai dziļāku atziņu seklāko, tad tā nav zinātnes katastrofa, ja jāceļ jauna māja, kad vecā vairs neapmierina prasības saimes pieauguma dēļ. Tiesa, kamēr noplēš veco un uzbūvē jauno, jāpārdzīvo daudz neērtību. Tāpēc apjukums, šaubas, pat ciešanas jāpārdzīvo vecco teoriju sabrukuma aculieciniekiem, bet viņi pārdzīvo arī lielāko prieku, skatīdam i jaunu atziņu tapšanu, un tie, kas paši piedalās to veidošanā – augstāko virs zemes iespējamo svētlaimi. Tā, mūsu laikmets ir aculiecinieks jaunu teoriju tapšanai fizikā, radikālām pārmaiņām valstu iekārtā, kas prasa veco mācību revīziju. Jaunu mācību veidošanās zinātnē tāpat dzīvības un veselīgas attīstības zīme kā koka augšana, kas, jaunas atvases dzīdams un savu ārējo veidu mainīdams, paliek vienmēr tas pats, bet kļūst arī varenāks un spēcīgāks.

Kad jūs iegūsit zinātnes atziņu krātuves atslēgu un iepazīsties ar tās vērtību apcirkniem, tad atvērsies jums pašiem iespēja vairot šīs krātuves bagātības, piedaloties zinātnes jaunradīšanas darbā.

Bet daudzi no jums teiks: es nemaz negribu tapt par zinātnieku, gribu iegūt pamatīgas zināšanas un kļūt par labu sava aroda pratēju. Šeit vietā drusciņ pakavēties pie tā saucamajām teorētiskajām jeb tīrajām zinātnēm un praktiskajām vai tehniskajām.

Bija laiki, kad tehniskās un praktiskās zinātnes sastādīja

zināmu piedzīvojumos gūtu kopumu, kuru piesavinoties, varēja izpildīt noteiktu amatu, veikt zināmu praktisku darbu. Jauni novērojumi nāca tikai lēnām klāt, un zinātnes apjoms manāmi nemainījās veselus gadu simteņus. Bet tad sāka strauji attīstīties dažas t.s. tīrās zinātnes: matemātika, fizika, ķīmija, dabzinātnes. Tās pavēra cilvēkam pīeeju milzīgām, līdz tam neizmantotām dabas bagātībām un dabas spēkiem. No šī brīža sākas praktisko un teorētisko zinātnu sintēze un izaug jauna tehnisko zinātnu grupa. Šī tehnika nu ir uzlikusi savu zīmogu dzīvei, cilvēci, zemei. Tā radījusi visu mūslaiku materiālo kultūru un pārveidojusi arī pašu cilvēku. Šodien tehnikas problēmas atrisināmas, tikai tikpat dziļi izprotot katras apskatāmās lietas vai parādības mums pieejamo būtību, kā iztirzājot teorētiskās zinātnes jautājumus, pie tam bieži apstrādājamas ar daudz lielāku atbildības sajūtu nekā teorētiskie uzdevumi, kuri gan no apzinīgas un rūpīgas apstrādāšanas atkarājas atbildes pareizība un precīzitāte, kamēr praktisko jautājumu pareizs atrisinājums parasti saistās arī ar cilvēka labklājību, veselību un pat dzīvību.

Tāpēc patiess progress un kultūras uzplaukums saņiedzams tikai ciešā teorētisko un praktisko zinātnu sadarbībā, un tehnisko zinātnu studijās ļaujama tāpat vaļa cilvēka tieksme izpētīt līdz pēdējiem dziļumiem apstrādājamo vielu kā tīrajā zinātnē.

No otras puses, zinātnes vēsture rāda, ka nav tāda teorētiska pētījuma, nav tādas zinātnes atziņas, kas, meklēta bez kaut kādiem praktiskiem, utilitāriem nolūkiem, agrāk vai vēlāk nenāktu par labu cilvēces labklājībai.

Dažās zemēs pacēlušās balsis pret tehniku, saskatot tajā kultūras krīzes cēloni. Ja šim apgalvojumam būtu kāds pamats, tad gan ne mūsu zemē, kur nemaz nevar būt runas par materiālās kultūras pārmēribu. Tas, kas veikts nacionālajā celtniecībā, lauksaimniecībā, satiksmes izkopšanā, dabas spēku izmantošanā līdz Latvijas neatkarības atjaunošanai, ir samērā ar mūsu laikmeta kultūras prasībām vēl pārāk maz.

Bet aplams pats apgalvojums, ka tehnikas attīstība un materiālā kultūra vispār varētu būt kādreiz pārmērigi lielas un ka

tāpēc cilvēce nonāktu strupceļā. Ja tiešām rastos aiz līdzsvara trūkuma sarežģījumi materiālās un gara, it īpaši ētiskās kultūras starpā, tad nevis pārāk straujas materiālās kultūras augšanas, bet gan pārāk gausās ētikas kultūras attīstības, resp., tās sabrukuma, dēļ. Tikai tādēļ mums jāatzīstas, ka mums vēl tiešām jāpacelās uz nesalīdzināmi augstāka cilvēcības līmeņa, kā mēs esam tagad, lai drīkstētu klūt kungi pār grandiozajiem spēkiem, kurus nojaušam dabā, lai šos spēkus vērstu tikai uz cilvēces labklājības celšanu un nenodarītu tai briesmīgu postu, līdz pat visas cilvēces iznīcināšanai.

No tā izriet, ka mūsu uzdevums ne tikai veicināt tās zinātnes, kas ceļ materiālo kultūru, bet ne mazākā mērā attīstīt gara zinānu uzplaukumu, kuras daudzi no jums izvēlējušies par savu studiju priekšmetu, lai nākamībā nestu savas zināšanas tautā un izkoptu tās dvēseliskos spēkus. Stipra un balta mūsu tautas dvēsele, kas pastāvējusi grūtībās, kādas pārdzīvojusi reti kāda cita tauta. Tagad nācijas garīgie spēki var attīstīties brīvi un veikt savu vēsturisko uzdevumu. Akadēmiski izglītotā inteliģence uzņemas atbildību par šo garīgo spēku veidošanu un celšanu.

Ne tikai gara zinātņu darbinieku, bet ikvienu pilsona pienākums izkopt savas garīgās spējas, savu dzīves ideoloģiju, nostiprināt savu raksturu un attīstīt savus morāliskos spēkus. Un ceļu šeit rāda mūsu Universitātes devīze: neviens vēl nav vīlies, kas atdevis savu milestību un darbu tēvijai, savai zemei un tautai.

Pārdzīvojamā laikmeta skaidrākā un spilgtākā atziņa ir tā, ka dzīve veidojama nacionālās valsts robežas un uz nacionālisma pamatiem. Neierobežoti plašs un neierobežoti bagāts atveras darba lauks ikvienam, kas par savas dzīves mērķi spraudis savas tautas un valsts labklājību.

Tas mūs mudina ne mazāk intensīvi kultivēt sabiedriskās zinātnes, lai jo pilnīgi prastu iekārtot un saorganizēt sabiedrisko dzīvi, valsts saimniecību un tiesisko iekārtu, mierigu sadzīvi ar citām tautām. Arī mums pašiem katram personīgi jāgatavojas sabiedriskajam darbam. To jums var atvieglot līdzdarbība studentu organizācijas, kas mūs, latviešus, no dabas

par daudz individuālistus, iemāca kopdarbībai, nogludina raksturu, māca sadzīvot ar citiem cilvēkiem. Jāiemācās arī takts, lai uzturētu labas attiecības organizāciju starpā. Savas organizācijas nozīme izceļama, nevis citas organizācijas apkarojot, bet gan savas organizācijas spraustos ideālus un mērķus izkopjot līdz lielākai pilnībai. Organizāciju starpā lai attīstās tikai viens sacensības veids: izaudzēt valstij krietnākos un spējīgākos darbiniekus.

Vienpusīgā cilvēka spēju nodarbinātība un dabiskā līdzsvara traucējumi šo spēju starpā vienmēr rūgti atriebjas. Ja studiju laikā galvenokārt nodarbinātas garīgās spējas, tad līdzsvara uzturēšanai nepieciešams fiziskais darbs, vislabāk daudzpusīgais lauku darbs, un tam paraleli sports, bet, ja fiziskais darbs nav pieejams, tad jo rūpīgi piekopjama fiziskā audzināšana. Fiziskai kultūrai mūsu laikmetā īpaši svarīga loma. Mūsu dzīves temps, satiksmes tehnika, valsts aizsardzība un daži nodarbošanās veidi tehniskā prasa lielu mūsu fizisko spēku elastību, ātras piemērošanās spējas, atjautību, aukstasību, kas var attīstīties tikai sistemātiskas fiziskās kultūras, sporta piekopšanas ceļā. Tāpēc ikviena pienākums pašam pret sevi izkopt arī savu ķermenī.

Daudzpusīga arī cilvēka garīgā pasaule. Ja zinātnē nodarbina mūsu intelektu un prātu, tad nevaram atstāt novārtā arī jūtas un gaumi, kuras attīstīšanai būtu veltījams brīvais laiks, līdztekus studijām nodarbojoties ar mākslu. Tās valstība ir daiļums, bet daiļums un skaistums varbūt pēdējā un augstākā dzīves jēga. Skaistumu atradīsīt jūs arī zinātnē, jo radītāja gara lidojums ir tas, kas paceļ mūsu jūtas reibinošā augstumā, bet mākslas pasaule skar tieši mūsu jūtu pasauli. Iedzīlināšanās mākslā lai tāpēc ir ziedi, ko iepīt jūsu studiju zaļajā vītnē. Latvietis apvij visu, ko viņš dara, dziesmām! Ar dziesmām jūs saņem šodien jūsu vecākie komilitoni, un es ceru, ka jūs tāpat saņemsit nākamās paaudzes.

Bet, lai tik pilnīgi un vispusīgi izlietotu studiju laiku, daudzus no jums traucēs materiālo līdzekļu trūkums, un varbūt pat jūsu vairākumu nospiež rūpes par rītdienu. Bet es ceru, ka tiem, kas bez līdzekļiem sāk studijas, tik stipra milestība uz

zinātni – tā jau latviešu stiprums un vājība –, ka šī mīlestība pārvarēs visas grūtības, un tie, kurus kādreiz pārņems mazdūšība, lai atceras, kā mūsu tēvi un mātes, svešām varām kalpodami, “krimta sausu pelavmaizi”, un tomēr viņu gaišās nākotnes sapni piepildjušies. Tad jums tiks vieglāk ap sirdi un radīsies spēki grūtības pārvarēt. Bet, ja jums tikko pietiks līdzekļu studijām un kaut trūcīgai dzīvei, bet pietrūks to uzdzīvei un ārigam spožumam, tad es teikšu: paldies Dievam, ka jums nav vairāk, jo šie apstākļi jūs piespiedīs drīzāk atkratīties no maziskajām, mietpilsoniskajām tieksmēm, kuru pārsātināta daļa sabiedrības un kuru augstākais ideāls – pēdējais modes tērps, un palidzēs jums pacelties līdz tam gara aristokrātismam, kas, augsti vērtēdams patieso daiļumu, prot izveidot dziļas apgarotības un kultūras pilnu dzīvi vislielākajā vienkāršībā.

Jūs būsit dzirdējuši no studijas beigušiem, arī veciem vīriem, ka viņi savu studiju laiku tur par jaukāko dzīvē. Un tas tiešām tā arī ir. Bet aplam būtu domāt, ka šo jaukumu dod valība dzīvē, pārgalvība vai uzdzīve, kas tāpat nosodāma, ja tās sev atļaujas students, kā ikviens cits. Šo jaukumu dod jaunības spēku pārpilnība, ticība dzīvei, cēli dzīves ideāli un mērķi, sirsnīgā un draudzīgā sabiedrība un tā apgarotības un pacilātības pilnā darba atmosfēra augstskolā, kurai līdzīgu citur grūti atrast dzīvē. Pārejot no auditorijas uz auditoriju, no viena priekšmeta uz otru, jūs nemitigi apņem jauna mirdzošu ideju plūsma, kas neļauj iemigt garīgajām interesēm. Un no tā, cik dzīva jūsu interese par kaut kādu jautājumu vai priekšmetu, atkarājas tas, cik viegli jums padosis šis priekšmets. Un, ja kādreiz jūs nemoka nekādi jautājumi, kas neatvairāmi un nepielūdzami liek meklēt sev atbildi zinātnes avotos vai zinātniskā pētišanā, tad lūdziet Dievu, lai viņš modina jūsos šos jautājumus un sūta jums šīs garīgās slāpes.

Ar lielām bažām jākonstatē, ka samazinājies latvju jaunatnē to skaits, kas, ideālisma apvesti, gribētu nodoties zinātniskam darbam, panest visas ar to saistītās grūtības, atteikties no materiāliem labumiem, lai paceltos zinātnes kalngalos, taptu zinātnieki un jaunradošā darbā rastu gandarījumu un ap-

mierinājumu – augstāko, kāds cilvēkam lemts. Šo ideālistu palicis mazāk nekā toreiz, kad latvetis ar ārkārtīgām grūtībām varēja iegūt augstāko izglītību. Tas apdraud latviešu zinātni pašos pamatos un līdz ar to latviešu kultūru, bez kuras tautas eksistencei nav attaisnojuma.

Ja icām cilvēces eksistences jēgai, un bez šīs ticības mēs neprotam dzīvot, tad nevaram neatzīt, ka katrai tautai sava vēsturisks uzdevums, sava misija, kas tai jāpilda. Tās pildīšana ir nacionālās valsts tiesība pastāvēt. Sava vēsturiskais uzdevums pildāms arī latviešu tautai. Ja pameklejam vēsturē, ko veikušas citas tautas, tad redzam, ka dažas radījušas lielu materiālo kultūru, dažas sasniegūšas lielu politisko vai militāro varu, lielu saimniecisko ietekmi uz citām tautām, uzcēlušas pilsētas un valdījušas pār zemēm un jūrām. Bet lielākā daļa no visa tā ir sabrukusi un izzudusi, palikusi tikai gara kultūra. Un pat skaitliski mazās tautas kā grieķi, ja tās radījušas lielas garīgās vērtības, vairāk ietekmējušas cilvēces vēsturi un attīstību kā lielās ar savu varu un bagātību. Arī mēs esam skaitliski maza tauta, bet kas savas kultūras radīšanas spējas pierādījusi jau pirms tūkstoš gadiem. Un, ja pēc 700 gadiem Liktenis mūs atkal saucis uz vēstures skatuvēs, tad mums jābūt šī aicinājuma cienīgiem.

Skaitliski mazas tautas stāvoklis daudzā ziņā citāds nekā lielām tautām. Tām vieglāk var rasties tā inteliģences atlase, kurai veicams visatbildīgākais darbs valstī un bez kuras valsts nevar pastāvēt. Skaitliski mazai tautai jātaupa un uzmanīgi jālieto savi spēki. Tāpēc ikviena pienākums, kam radusies iespēja studēt, iegūt vispilnīgākās zināšanas, izveidot līdz pilnībai savas spējas un raksturu, apzinoties, ka nolaidība, mazdūšība, vieglprātība ne tikai sagrauj personisko labklājību, bet drupina arī tautas radošos spēkus, un mazai tautai katrs šāds zaudējums daudz sāpīgāk sajūtams nekā lielai. Neļaujiet sevī nodzist dievišķigai dzirkstelei, kas jūs mudina iet zinātnes dzīlumos un pašus kerties pie dabas un dzīves miklu atrisināšanas, bet lūujiet tai iedegties par gaišu liesmu. Tad mūsu augstskola varēs sacensties arī ar savām vecākām un bagātākām ārzemju māsām un šajā draudzīgajā sacensībā go-

dam pastāvēt un arī uzvarēt, jo izšķir ne ārējie apstākļi, bet iekšķīgais spēks, nācijas radītājs ģēnijs.

Lai veiktu lielos uzdevumus un varētu uzņemties to atbildības nastu, ko mums uzliek studijas Universitātē, nepieciešama ticība saviem spēkiem, ticība savas tautas spēkiem, ko pagājušo gadu simteņu grūtības bija nomākušas, līdz tautas modinātāju sirdis tā iedegās ar jaunu liesmu. Un, ja kādreiz mums šī ticība zem pārejošu grūtību nastas sāktu šķobities, tad visas šaubas viegli pārvarēsim, ja paturēsim acīs to lielo ticību, ar kuru gāja nāves kaujā Latvijas brīvības cīnītāji un kāda bija visdrūmākajā latviešu tautas naktī Latvijas dibinātājiem.

Dzīve ir cīna. Cilvēks cīnās par savu un sava dzimuma pastāvēšanu ar dabu, un viņa uzvara kļūst ar katru dienu lielāka, viņš ar katru dienu pakļauj sev vairāk dabas spēku. Šo varu viņam dod zinātne, kas noskatījusies dabas noslēpumus. Cilvēks cīnās ar zvēru un pieveic to ar ieročiem, ko devusi zinātnes iedvesmotā tehnika. Cilvēks vēl vienmēr cīnās ar cilvēku, un pat šķiet, ka vēl nekad šī cīna nav sasniegusi tādu šausmu pakāpi kā šodien vecās Eiropas tautas brālu karā. Un šajā cīnā nodarbināti visi modernās tehnikas ieguvumi, matemātikas, fizikas un ķīmijas bērni. Vai tad tas būtu civilizācijas un zinātnes sasniegumu vainagojums?! It kā divas ideju pasaules sadūrūšas un izaicinājušas uz skatuves tehnikas varu, kas tagad darbojas kā drausmīgs, visu iznīcinošs spēks. Vai tad nebūtu labāk, ja nebūtu šis tehnikas un dabzinātņu, kas to dzemdējusi? Tehnikā ielikts cilvēka gars, un sprāgstostā granātā arī darbojas cilvēka radītājs gars. Un, jo vairāk cīnās ieročos apgarotības, jo briesmīgāki tie kļūst. Tā ir nezēlīga patiesība. Bet tā arī rāda, ka cilvēces pestīšanas ceļš ved cauri vislielākajām briesmām uz gara pilnīgo uzvaru pār matēriju. Nezin vai kādreiz izbeigties cīna cilvēku starpā, jo cīna ir dzīvības pastāvēšanas priekšnoteikums. Bet fizisko ieroču vietā pakāpeniski stājas vienmēr vairāk garīgi, kaut arī šodien vēl iemiesoti matērijā. Cilvēce var cerēt, ka tā tuvojas jaunai ērai, kad fizisko cīnu atvietos tikai ideju un gara ieroču cīna. Un, ja tas tā kādreiz būs, kas uzvarēs šai cīnā? Tie, kas gūs lielākos panākumus zinātnes radošā darbā. Vara pār zemi un lielākā

ietekme uz vēstures gaitu nākamībā piederēs tām tautām, kas spēlēs vadošo lomu zinātnes attīstībā.

Latviešu tautas un valsts pastāvēšasnas vārdā, latviešu gaišas un spožas nākotnes vārdā un latviešu tautas vēsturiskās misijas piepildīšanai aicinu jūs par zināthes un kultūras brunjiniekiem, un, ja jūs, klusu ciezdami, bet neliekulēto un no visas sirds solāties karsti mīlēt Latviju un stāvēt par to līdz pēdējam elpas vilcienam, turēt cieņā zinātni un Universitāti un vienmēr sargāt tās godu, glabāt svētus tautas tikumus un sirdsskaidrību, godā celt darbu un pielikt visas pūles, lai kļūtu par krietiņiem pilsoniem un sava aroda pratējiem, lai visus spēkus varētu atdot latviešu kultūras celšanai, tad apsveicu jūs Latvijas Universitātes vārdā kā pilntiesīgus akadēmiskās saimes locekļus un no sirds novēlu jums, mīlie komiltoni, vislabākās sekmes, visspožākos panākumus jūsu darbā un dzīvē.

Zinātnes milestības un dzīves prieka saule lai spoži apspīd jūsu gaitas augstskolā, un jūsu kūsājošā jaunības enerģija lai neapsīkst, bet augdama aug, lai viegli un līksmi rit šeit jūsu darbs, dziesmām skanot!